„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију
на четврт год. 3 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка нарочито за шире народне кругове уређени могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. се плаћа врсте сваких ситних слова; за жиг од сви ке по 30 новч. сваки пут.
За „Приопсоланс“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јеротића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 48. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 26. МАРТА 1895. ГОДИНА XXX.

У данашњим тешким приликама, кад се подигла и хала и врана, да нас са бедема стерају, а „Заставу“ искину из наших руку, стигосмо ево пред другу четврт тридесете године „Заставине“. Ко има жара и мара за општу нашу ствар, нека похита с претплатом и нека нам набави читаче и претплатника за нову четврт.

БОМБА У БУДИМУ.

У Будиму, на тргу св. Ђурђа пред председништвом министарства и министарством домобранства, а у непосредној близини краљевског двора, пресла је бомба пуна динамитом на подножју Хенцијева споменика. Споменик је остао скоро неповређен, но прасак је био силан, тако, да се чуо далеко, врло далеко, чак у — Бечу!

Није ово првина, да се удара на овај споменик. У два три маха већ је оскрвњен: једном га увенчаше венцем од лука, други пут окаљаше покваренним јајима, а трећи пут, 1892. године, ухваћено је читаво друштво, које је хтело да збрише овај споменик са лица земље. Па шта представља овај споменик? На њему је анђео, а подигнут је у спомен јуначке смрти ђенерала Хенција, који је онде са својих 418 војника погинуо за „цара и отаџбину“ при паду Будима 1849. године.

Мађарском срцу, мађарским осећајима није никада годио тај споменик, јер је он величао смрт оних, који погинуше у борби за „цара и отаџбину“, дакле у борби противној револуцијонарним тешњама Кошутовим. Мађари су у тој борби подлегли и створене су данашње прилике и веве са Аустријом, дакле је победила мисао, коју је Хенци бранио, победила је — „отаџбина и цар“. Онај цар, за кога је ђенерал Хенци погинуо, и данас је жив и он је — краљ угарски. Своју захвалност Хенцију показао је цар и краљ подизањем тога споменика. После свега овога лако је схватити шта значи нападање на овај споменик и кога оно највише вређа, дакле је лако схватити, за што смо рекли да се одјек праске ове бомбе чуо чак у Бечу. Заиста он је у Бечу загрмио може бити, јаче него у Будиму, а покварио је много више, него што би учинио штете да је порушио све околне зграде. Негодовање и оправдану срџбу, коју је овај атентат у бечком двору изазвао, не ће и не може ублажити, ако се нађе један кривац, који ће бити суђен и осуђен. Да је тако сведочи већ и то, што се одмах посумњало, да је овај атентат дело одбора за прославу Кошутову.

Време у које је атентат учињен још већма отештава ствар. Кошутова прослава, прва годишњица његове смрти и путовања Кошутова сина Фрање по изборном срезу тополчком, све то чини ствар озбиљнијом, него што изгледа. Лањски дебрецински туш и овај будимски атентат спадају у једну врсту. То су два врло важна догађаја, који имају важности, а могу имати и великих последица. Може и овога пута као и у Дебрецину изаћи, да је то дело онде цигана-свирача, овде заслепљеног једног човека, био он уредник Селеш, био ко му драго, но то ће врло мало променити саму суштину ствари. У Бечу ће се на њега положити велик значај и мери ће се сасвим другим мерама него што то буде радио суд, који ће се овом ствари бавити.

Барон Банфи је на глас о бомби устао и као што веле, није више ни легао те ноћи. Појмимо потпуно, да му није било до спавања, јер прва жртва ове бомбе може лако бити и столица министарства председништва, ако баш и не сасвим, али је њу ова бомба више пољуљала и расклиматала, него ли гвоздени споменик Хенцијев.

Ситуација у Угарској овом будимском бомбом врло је помућена, и тешко је видети шта још не ће бити и шта не ће собом донети.

* *

ЈЕДНО ПИТАЊЕ ИЗ ЦРКВЕНО-ОПШТИНСКЕ ПРАКСЕ.

(посвећено „српском сиону“.)

II.

У свету од вајкада постоји и може бити разног разумевања и тумачења једног истог законског прописа. За то и код нас често бива, да виши и нижи автономни органи не примењују свуда једнако поједине одредбе закона. Ни епархиски управни одбори, ни наше црквене општине не поступају при томе једнолико, јер друкчије схватају и разнолико тумаче вис. кр. рескрипт од год. 1868. Особито ово важи за периодичне изборне обнове, кад се мењају лица у скупштини или одбору. Ту се понекад издају баш са свим противна упутства и несагласна решења од виших органа нижима. Отуда се у практици рађају неприлике, забуна и збрка, па могу и врло важни интереси да буду повређени, ако се закон погрешно тумачи и примењује.

За добро, правилно и коректно тумачење и примену требало би, да се у првоме реду стара онај фактор, коме морају сви признати, да је позван да тумачи закон; а то је за нас и наше автономне потребе највиша законодавна власт, наш српски народно-црквени сабор. Само њему, као законодавцу, припадало би право, да буде аутентичан тумач законских прописа.

Но како бива код нас? Због познатих неприлика сабор се не састаје редовно; а и кад саборише, слабо доспева и не меша се у ову ствар. У спорним питањима код нас се обично саборски одбор сматра као највиши, надлежни судски форум. За тим, као вршиоци закона, долазе епархиски одбори; а у крајњој линији тумаче закон и саме црквене општине, кад год га у разним приликама примењују. Како га разумеју, онако га и тумаче; а тако тумачење дакако да може бити и погрешно.

Оно тумачење и разумевање закона, које се појављује у раду званичних органа, који законе врше и примењују, није дакле меродавно. Јер то подлежи критици и оцени, те за то и постоје разни степени суђења. А тој несугласици и разлици у разумевању могао би поставити границе само наш сабор, као највише законодавно тело. Само то тумачење било би аутентично и имало би заповедну, обавезну законску силу за све, те би се онда по томе имали управљати и сви извршни органи.

Тако стоји и са овим спорним питањем. Још напред рекох, да би од пресудне важности у овом нашем спору било то питање: Кад је крајњи час, последњи моменат, у коме неком одборнику, односно скупштинару, као заступнику народа у једној црквеној општини, истиче и престаје мандат? — С тим будимо на чисто!

Ево погледа, који ми заступамо: Где год у свету чврсто постоји самоуправа на широј, демократској и представничкој основи, ту је и питање о трајању заступничког мандата већ тиме у принципу решено, што, по уставном поретку, ту влада као правило: сталност и непрекидност свију установљених законитих органа. Из тога правила природно истиче као конзеквенција, да се и известан заступнички мандат, од народа путем поверења добивен, не може са свим прекинути, пошто и одбор односно скупштина, као организована тела, правно увек постоје и увек су ту. То су дакле перманентна тела, која на основу мандата, датога им законито од народа једне општине, непрекидно постоје и само се лица у њима временом делимично мењају и новим изборима обнављају, но при том се ипак чува трајни континуитет дотичних органа. И до год код нас буде наше српске народне црква.-просветне автономије у садашњем облику, са оваким изборним поретком, а на темељу представничког система у њој, дотле то начело мора важити и за нас, допадало се оно коме или не. Мандати ових заступника правно и непрекидно извиру из самога народа и, нашавши израза у дотичном закону, само се од времена на време — у шестогодишњем периоду — преносе с једног лица на исто или друго лице, које, на основу воље и поверења већине, заступа народ, те тако мандати непрестано иду с колене на колено, стално трајући.

Са оваким схватањем ми не стојимо усамљени. Никако не! Исто тако гледиште у овој ствари, а у истоме правцу, заузео је и највиши управни орган наше автономије — саборски одбор. Ако о томе „Српски Сион“ ништа не зна, нека потражи наредбу саборског одбора од г. 1884. под бр. С. О. 886. где се, између осталога, на 3. страни изречно вели, да закон „нигде не наређује, да се скупштина односно одбор на 6 година бира, него скупштинари и односно одборници, из чега се закључити мора, да се скупштина и одбор као таки непрекидно постојећим сматрати и само сходно закону делимице обнављати имају“. Тако пише од речи до речи. Ово становиште ваља дакле одржавати са свом правном доследношћу и прецизношћу. А да то није проналазак нашег претераног радикализма, најјасније сведочи име познатога закованог клерикалца, пок. Германа патријарха, који је ту наредбу из седнице саборског одбора од 20. јуна 1884. својеручно потписао; а тек он није био никада ултра-радикалац, ни демократа! А пошто је законом само то речено, да се поједини чланови општин-

ПОДЛИСТАК.

ПРЕД ЗАКОНОМ.

Luigi Capuana.

Вратар викну сведока по имену:

— Агрипина Карусова!

Радознало кретање, тихо мрмљање породи се у публици. Заклетвици упреше своје очи на врата, чекајући, да уђе жена оптуженикова. Мало се устезала.

— Агрипина Карусова! — викну вратар поново.

И лепа, прномењаста, млада жена уђе унутра. Лице јој беше бледо, а очи збуњено оборила, и не знајући куда и камо да се окрене, слуга ју узеде за руку и одведе пред председника, који ју је, исправивши своје светле наочари на свом орловском носу, оштрим погледом гледао. У дворани дубока тишина, само над столовима правдобранилаца, шуштали листови од књига и аката.

— Седите — рече председник — и не бојте се. Испричајте целу ствар овде пред господом заклетвицима.

Сирота жена бојажљиво диже своју главу, те стрепећи гледаше у пажљива лица заклетника, а за тим скоро кроз плач рече:

— Господо, ја не знам ништа.

— Вас не тужи нико! Само реците слободно, што знате. Како је умрла мала девојка?

Претседник, да би ју охрабрио, мило, осмејкујући се говорио с њоме, да он врло добро зна целу ствар, само и сва господа хоће да чују, и то да чују баш из њених уста, јер тако наређује закон.

Жена промрмља неколико речи.

— Јасније — рече државни одветник

Окренувши се овоме, спази иза гвоздених шипака свога мужа, који нашироко отворио очи, те забленуто гледао у њу.

— Већ се није могла да уздржи више, него бризне у гласан плач.

Најзад се мало прибере и почне да говори:

— Сиротица, беше ми већи од првог мужа. С почетка и он ју волео; али доцније, не знам зашто, сурово стао поступати с њоме. Тукао ју за сваку ситницу. Онога јутра послах ју с млађом јој сестрицом, коју сам с другим мужем родила, да му однесу у радионицу доручак. Знала сам, да ће се због тога расрдити, али она мања се бојала ићи сама, те почела плакати. И тако, ја јадница, рекох, да ју отпрати она старија. О, бар да ни сам то учинила! — Деца дуго изостала. Ја бејах као на ватри. Последњих дана је био суровији него иначе, па сам се бојала, да ће своје срце сада да искали на оном несрећном маленом створењу, које му у супрот мржњи његовој послах. Боже, шта је радио с оном малом девојчицом?... И шта му је она само скривила?

Ни сам знала себи да протумачим. Није могао да ју трпи. Љутио би се и кад би јој име чуо. Звала се Јованка. Те јој име дадох за то, што јој оцу било име Јован, па за успомену на њега, који је умр'о на месец дана пре дечијег рођења. Кад најзад деца дођоше кући, обоје имали пуно крило иверја, јер он је столар. — Шта ти је рекао отац? питах Јованку. — Ништа, — Није те дирао? — Није, мама, већ ми дао и да једем. — Оданух!

Али сиротици на брзо позли. Болела ју је глава, и спопала мука. Дадох јој шољу топле воде. Од тога јој још већма позли. Поче да повраћа. Мучила се здраво и викала. Осећала се, као да јој гори ватра у стомаку. Суседке ми дотрчаше. Господин лечник баш туда пролазио и ја га узвах. — Шта је јела? питао лечник. Шта ја знам, Боже? Ужасно се уплаших, кад видех, да лечник пажљиво испитује оно, што је повратила и међу тим дете је ужасно викало:

— Мама, мама, удавићу се!

И притискиваше стомак, а очи јој беху закрваљене и ужасно избуљене. О, слатко моје дете!..

У дворани беше дубока тишина. Публику дирнуло горко јецање сироте жене. Најзад прозбори председник, те утеши једницу.

— Господин лечник јој даде млека да пије и отиде, али се брзо врати с редаром, да испитају дете, које је једва могло да говори, толико се измучило. Укочих се од чуда — а ваш муж?.. прекиду ју државни одветник.

Жена се стресе.

— Мој муж?... Дошавши кући из радионице, и сам се уплашио, кад је онолико света видео у дворишту.

— Ни сте говорили тако пред истражним судем! Сећајте се само!

Спољашност овог у црном оделу обученог господина и глас му, па на глави му она црна капа, на грудма му они сребрни ланци, све то тако смешно беше, тако страшно, да није смела даље говорити.

— Ево, шта сте онда рекли, рече председник, и преврнувши неколико листова од расправног записника читаше:

„Он дошавши кући из радионице, повукао се уз страну и по мрачном лицу и владању му видело се, да га ствар није изненадила...“ Па онда, кад је лечник са свим одлучно рекао редару, да је дете отровано фосфором, шта је на то рекао ваш муж?

Сирота млада подуже се колебала. Погледа на непомично мирног свог мужа и уверена, да пред овом господом не вреди лагати — кад ето све знају! — продужи:

— Викнуо је: — То је немогуће! — Па онда је он питао девојчицу: — Јеси ли ти јела фосфора? Можда случајно, шта?... — Нисам, одговорило је дете.

— Ето видите! — рече он; али редар му рече: ћутите!

— А шта рече мала девојка! — питао је председник, видећи, да је поново застала.

— Рекла је, да...

Али не могаше продужити и молећиво гледаше на неумољивог председника, који ју потстицаше да говори даље.

— Рекла је, да јој је отац у радионици дао неко ђаво пиће и приморао ју, да га испије. Оно мало, што је остало, просуо је на земљу.

— Је ли и другој девојчици дао да пије?

— Јесте.

— Само из друге чаше, јел'те?

Махањем главом, рече да.

— Продужите, продуж'те — рече председник намештајући своје наочари.

— На детиње речи он је рекао: — О, лажљивице! — А редар му рече, да ћути! — Ја сам почела викати: Обешењаче, обешењаче! шта си учинио? — Ти си још инфамнија од своје ћери, викне он на мене и хтеде да оде, али му редар рече, да буде у миру, јер ће иначе он да га умири и да се не усуди ни корак један учинити. За тим се сети, да је у радионици било отровних лепињица за пацове, и јамачно да је девојче од њих окусило. — Да, тако је морало бити. Та то је немогуће, да ју је он отровао! И шта му је сметала она

ских органа „бирају на шест година“, онда се ипак мора утврдити онај моменат, кад о избору мандат правно прелази на другу личност или га и на даље задржава иста особа, ако ужива потребно поверење.

По нашем мишљењу тај је моменат тек онај час, кад — после обављеног избора — председник јавно огласи, која су лица изабрана, те записник изборни буде верификован, а дотична лица проглашена, да у будуће ступају у посед мандата и у уживање својих нових, одборничких права — разуме се, ако им је избор без приговора као правоваљан признат.

Тек је онда старима „изишао мандат“ — ако нису и не буду поново изабрани, те они иступају на поље, а мандат њихов прелази у посед нових изабраника. Но баш да после избора и буде каквих приговора, то онда спада у рекламационо поступак; али се међу тим ипак мора знати, ко су носиоци дотичних мандата.

Из овога излази, да само нови избори могу да премесу мандат с једнога на другог, а докле год тај дан не приспе и избор се не сврши, дотле сви стари чланови остају у потпуном уживању свију својих и активних и пасивних права, јер су и они још саставни део дотичних тела, те би без њих ова била крња, а не у потпуној целини. За то су они још и тога дана у власти, да сва своја права фактично врше, до год се на самом избору гласањем јасно не изрази воља већине.

У осталом, ни са опортуног ни моралног гледишта, нема ту никакве опасности: Ови стари чланови не могу изиграти вољу народну; јер ако не уживају поверења, и сувише их је мало, а да се и противу воље огромне већине других бирача на избору протуре. Силом се наметути, није им могуће. Злоупотребе, дакле, с те стране нема.

Да кратко сведемо све.

После оволиког разлагања смемо слободно изрећи овај наш закључак као правилан:

Избор једне половине црквеног одбора са свим је законит и у смислу највишег рескрипта од године 1868., ако се позове цео одбор да га предузме и у црквеној скупштини обави, и то у присуству ма колико чланова из обе половине одборске и бар једне трећине уредно сазваних скупштинара.

Ако каквих других неправилности не буде, виша управна власт дужна је оваку изборну обнову потврдити и нема је права уништити, јер је тај поступак скроз законит.

За овако схватање и тумачење говори логика и смисао закона, па и сам правни обичај — досадашња практика, коју смо затекли и наследили, а наша виша власт је увек с одобрењем потврђивала.

Није ли тако, слатки „Сионе“?

Један редов
из радикалног табора.

Поглед по свету.

— Угарски сабор. У угарском сабору држане су у уторник, среду и четвртак кратке и мање важне седнице у којима су изабрани подпредседници и перовође саборске; осим тога изабрани су тринајест одбора саборских, који су се конститујисали за даљи рад. У седници од среде решаване су мање ствари, међу којима је по најважнији закон о камати. У дебети о меничним каматама одбијен је предлог опозиције да се и ове смање на 5 проц., него је остављен предлог извештача да овде буде 6 проц. камата.

— Деветнајст Румуна пред судом. „Dreptatea“ румунски лист јавља, да је њих деветнајст Румуна добило позив на судску расправу и то за то, што су потписали поздрав, који је требао да се пошље осуђенима у меморандумској парници. Поздрав није ни штампан, јер су га власти узаптиле, још пре него је отштампан, па ипак су тужени!

— Криза у Норвешкој. У Норвешкој је избила велика криза, која се не састоји само у томе, што би могло доћи до промене министарства, него је она довела у противност краља са већином у стортингу (сабору). Министарство је дало оставку, али је краљ није примио, а узроке за што оставку примити не може, јавио је министру председнику у једноме писму, у коме међ осталим вели, да не може поверити већини састав кабинета све донде, док већина не пристане на његове услове о унији, које је она одбила.

— Побуна на Куби. Побуна на острву Куби све се већма шири. Шпањолска влада жртвовала је нове суме новаца и послала је свог највршнијег ђенерала Martinez Kampos-а, да угуши устанак. Ђенерала су сви министри и скоро сви посланици испратили и пожелели му срећан пут и беригетан рад за Шпањолску.

УЗРОЦИ ПРОПАДАЊУ СРБА ТРГОВАЦА.

Давно се већ каним, да напишем: За што Срби трговци пропадају и како се Чивути на трговачком пољу нагло шире, те нас, староседеоце са тог поља сваки дан све већма и већма потискују. Увек сам се тиме тешио, да ће се ко други наћи, који је вичнији перу и који боље познаје прилике, па ће и кадар бити исте боље описати. Но пошто до данас то није нико учинио, латих се пера, да по могућству моје мишљење о том врло важном предмету на јавност изнесем.

Свима нам је познато, како је прошла година због лоше жетве врло рђава била. Услед тога још и данас, не само да много пати ратар, већ и занатлија, а наравно и трговац. Као што је познато, у једном делу наше отаџбине тако је зло стање наступило, да народ чак и гладује!

С тога није ни чудо, што дневно читате, како у многим варошима трговци пропадају, односно немогућни су одговарати својим веровницима (кредиторима).

Но то би се већ некако дало преболети, јер је то само привремено, али има нешто, што нас већма туче, а то је што сам себи за задаћу узео да саопштим.

Главни узрок, што многи наши трговци, па чак и старе трговачке куће пропадају: јесу Израиљеви синови. Они су својим начином целу трговину отровали; они су трговину, једном речи, деморалисали!

Бива, да се у једној вароши, где се трговина, рецимо, искључиво у хришћанским рукама налази, само један једини Чивутин увуче и у стању је читав преврат у трговини произвести, или као што се то технички каже: „све муштерије покварити“. Под тим се разумева ценкање подметање и продавање старе (бофл) и рђаве робе и варање на мери или на кантару.

Чивути дају еспап буд за што, а богме како кога дочепају. Но лако је њима јефтино продавати, кад еспап никад не исплаћују. Навуку доста робе, падну једаред, дваред, па и трећи пут; преведу радњу на жену, са жене на сестру итд., па на такав начин стеку имање и поред тога важе још као „умешни и уважени људи“. Такав један важи међу својим племеном за паметног човека; што чешће фалира, тим већег угледа ужива.

На против, кад се једном Србину такав несретан случај деси, да мора пасти, њему сиромаху све до кошуље испродају тако, да мора штап у руке узети и ићи просити. Дотични пак хоће од срамоте да се убије и не сме чисто ни међу светом да се покаже.

Наравно, да није ни чудо, што се један ваљан и поштен трговац, који поштено плаћа и солидно продаје, није у стању са таким противником такмачити.

Овде ми на ум паде једна занимљива прича, чији је смисао врло сличан са мало пре наведеним. На једном вашару продавали су њих двојица котарице. Један од њих продавао је по јефтиној цени, међу тим је и други тако рећи у пола цене продавао. На то ће први љутито рећи: „Ја не појмим, како ти можеш котарице тако јефтино давати? — Та ја сам готово пруће крао, па не могу, а камо ли ти!!“ — „Ај мој брате, али ја сам готове котарице крао“, рећи ће други хладнокрвно.

На пример, кад ко иде Чивутину један капут или ма каквог готовог одело да купи, у стању је он троструку цену за исту робу да иште. Ако се ко не уме или му образ не дозвољава то пиљарско ценкање, у стању је сваку ствар преплатити.

То многи врло добро знају и осуђују, али ипак за то иду као слепи код Чивутина да пазаре. А то је и проузроковало, што су се многи наши трговци тако рећи у трговини почивутили! Том болешћу су се, изузевши неколико места сви заразили. По том може се видети, од какве је штете уплив чивутски у трговини Њихов проналазачки дух у стању је, где човек ни сањао, наћи извор за живот. Од неког времена опажа се, како се дневно, бог би знао из којег краја, овамо насељавају и где се настану, као скакавци околину обрсте. Иди ма у какво село, па питај, шта је имао, кад је дошао скоро го. Тек видиш, како се такав један за неколико година обогати. А ко му највише помаже, то је ратар! Чива њему даје робе и новце у напред на ране, па сиромаху кроји капу по својој вољи.

У варошима није за то ништа боље. Ту можеш видети, како многи добро живе, а немају никакве отворене трговине нити пак каква заната. Такви ти живе од разних швиндлераја. Али за то ћеш их увек видети у кафани, на свакој забави и концерту. Они су ти тако звани паразити, који живе од туђег зноја.

На завршетку имао би свима трговцима на срце да метнем, да се окану трговања чивутским начином, већ да се споразумеју и да уведу строго утврђене цене, па ће с тим опет поверење света стећи и боље напредовати моћи.

Нашем народу пак било би од велике користи, да се што већма чувутских трговина клоне, јер их они на очиглед варају и исисавају.

Т—а.

ВЕСТИ ИЗ СРБИЈЕ.

Београд, 25. марта.

Отимање посланика. „Мали Журнал“ пише: Сав државни апарат употребљен је сад искључиво на то, да се од народа отму народни посланици. Ми са више страна добијамо таке извештаје, да нам се кожа јежи, кад их читамо. Нема ту ни помена од какве законитости. По свој прилици да је издата наредба, да полициске и општинске власти ма на који начин отму већину. Оваких избора сумњамо, да је још који пут било у Србији. Па и поред највећег насиља и поред највећих ујдурама тешко иде са отимањем гласова, јер има у Србији врло много места, где нема ни једног напредњака. Има места, где има свега 3—4 напредњака и они су председници и одборници, па и они не могу да отму гласове, јер за њих нема ко да гласа. Е, али се браћа служе фалсифицирањем гласова, па уводе у бирачке спискове, које нико не може да види, лица, која и не постоје. Само има још једна незгода за полициске власти. Кад буде избор, нека бирачи добро мотре, да не може нико гласати, који није грађанин, нити да допусте, да се и онака имена запишу, која и не постоје. *Поверенике, које* сам народ није изабрао, него га тајно изабрао регент, они нека га не сматрају за свог повереника, јер он нема права, да их заступа. Они знају, да таки људи заслужују превреће, па ће видети, да не смеју бесправни повереници ићи на гласање. На наученијим бирачима је дужност, да обавештавају остале бираче и да сваку самовољу сузбију, па ма од куд она долазила. Чим се врши самовоља и насиље, онда то није по закону, с тога таке силеције, а нарочито регенте, треба онако ољокнути, како и заслужују, па ће се после деведесет и девет пута промислити, да ли ће се примити, да буду регенти и полициске потркуше.

мала јадница?. . Да, то је истина, друкче се није могло догодити.

За тим устаде и окрете се к своме мужу, који је забленуто с у пола отвореним устима гледао на њу, те се чудио, како жена му упиње се, да га спасе и како јој се на лицу огледа бол и страх, да ће га у ане отпратити.

— Седите — рече председник — па реците господи заклетницима, да ли вам је муж био љубоморан, и да ли вам је дао то разумети? Но, реците.

— Господо, он је мене здраво волео! Био је сирома љубоморан на мог покојног мужа. Није хтео, да га ја спомињем, па ни да мислим о њему. То ме је болело. Ни сам могла да појмим, како може ко бити љубоморан на покојника.

А ја, како бих ја могла да заборавим покојника, кад је оно дете тако личило њему, као јаје јајету, па и глас јој беше исти његов: а к томе звала се Јованка... А он је хтео да се ја о њој не бринем, да ју ни именом њеним не зовем! Мрзио ју је за то, што јој име беше Јованка. Сиротица, већ година дана је, како нема свог имена. Пришивао јој је такова имена, да сам се грозила, кад би их чула. Па како је поступао с њом!.. Као и онога дана, кад сам изнела одело покојниково на сунце, да се не умољча. Како ја увек о њему мислим! Како ја још увек онога волим! — Ја сам само сен у овој кући, — викао је, и чупајући своју косу, псовао је све страшније и страшније. Лупао је, ломио и рушио, што му шака пало!... Ја ужаснута утрчах у своју собу. За тим је шчепао одело (а беше по све ново и фино; покојник га једва једаред — дваред имао на себи), те раскинувши га на комаде, баци га на улицу, као што рече, свињама! Ништа, па ни у зид ударени клипић, није смео остати у кући, ако је остао иза покојника!... Јер он је газда у кући! Он заповеда! И он хоће, да њега волим! — Викао је кроз врата: — Разумеш ли? Хоћу да волиш мене! — О боже зар га не волех?... Зар му не беше доста? И шта сам још требала чинити, те да га о томе уверим?

Покојниково име не пређе више преко мојих усана, а ствари његове скрих овде-онде. — Боже, шта је рекао он на све ово тамо горе? — И што се тога тиче, скрасисмо се којекако. Али ту беше и девојче по имену Јованка, а он није трпео, да ју тако зовем, јер рече: то је само заваравање; богородице света, да је то само заваравање! јер да ја, кад њу по имену вичем, на њега мислим, те да ју за то тако често и зивкам Нашто тако често ју именом звати? Не чује ваљда? Је ли глуха? Извол'те сад замислити! Сирота мати, не сме своју рођену ћер по имену звати. Све већма ме срце болело за њом, сиротицом, што јој ни имена не смедох споменути. Али, шта ћу, кад сам и њега волела, те и њему хтедох по вољи да учиним. Од тада не беше јој име више онакво, какво јој на св. крштењу дадосмо. То беше смртни грех... Али кад ја тако љубих свога мужа... Па и свештеник ми рече: Па нека буде тако, како он хоће, само нека буде мир у кући!“

Сирота жена често би застала и гленула онамо, где је иза гвоздених жица седео њен муж и очајно брисао чело. И док под утецајем строгога погледа пред њом седећих судија, није могла да уздржи своје осећаје, дотле је обузео страх, да ће њени искази, ко зна, можда да шкоде њему и да послуже као оптерећавајућа околност пред судијама. Али шта може, кад је тако било!

*

Кад јој претседник показао место међу сведоцима, чула је из уста адвокатових ту исту повест. Само што је овај друкчије причао. Сад би разумела све, сад опет није разумела ништа, каткад је опет слутила, да се говори о другом јој мужу. И све ове чистим гласом изговорене речи, утецале су на њу, као каква придика. Адвокатова свечана гестикулација, озбиљност заклетника, свечано расположење у опште, надражило јој моћ уображења и она најживље замишљаше себи поједине догађаје из прошлости: онај слатки осећај, кад је једног дивног пролетњег дана, кад је сунце озарило зелено поље, птице певале, у даљини се чуло рикање крава, ишла к извору уском стазицом... И он, први јој муж, који се био међу жбуновима скрио, наједаред пред њу искочио и пут јој затворио. За тим је дигао на оседлану мазгу, те као какав хајдук силом је собом однео. Љубећи је по лицу, уснама, врату, говоркао: Буди моја! Љуби мене! Буди моја! — А она одговарала: Не! Не! Како сте ме осрамотили! Не! — И мазга даље косуњала, као да је и она била у ствар уплетена, те јој потковице оштро лупкале по каменитом путу. И њу, која непрестанце говоркала: не, не, јер га не воли, а и њена мати га не трпи, поче крај мржње да осећа и друго нешто особито према њему, неки дубљи осећај, па и мало сажаљења, што је он тако јако воли, да је по сваку цену хоће себи да присвоји! — Буди моја! — И поново је стаде љубити. Али она само викала: Обешењаче, како ме осрамоти! Али је он ипак дотле дотерао, да је све мање мрским гласом викала. За тим се није ни опирала, него само запитивала: Куда ме носите? Шта хоћете са мном? Носите ме кући! Пустите ме с миром! За тим момак стаде крај смокових дрва, те скочивши доле с мазге скиде и њу као какво луче, рекавши: О, прекрасно лане моје! Ти ћеш бити моја краљица! А она само плакаше, покривши лице рукама и не одговораше ништа. Не познаваше сама себе. — Ти ћеш бити моја краљица!

И адвокат је говорио, говорио, као какав попа с предикаонице, и показивао руком на њу и ударао у сто. То беше тако смешно. Жена не разумеваше те фразе, које толико одударaше од обичних речи... О, оно подруг године, што је с њиме проживела, чинило јој се као какав леп сан. Постала му доиста краљица и не само да му је и опростила силеџијство, него га и волела, обожавала га, као каквог Бога!..

И сирота жена није видела већ ништа, ни председника, ни заклетника, ни у дну дворане велико распеће, ни публику, ништа, ништа!

Па није чула ни речи адвокатове, који је грмио тамо напред, само плакала, плакала задубљена у недавно прошлу сјајну своју визију, када се тако жалостиво свршила, кад два човека изнеше у гробље сандук мале покојнице, коју је тако лепо попа опојао!.. Она се онда тако осећала, као да јој однеше срце из недара!..

*

Публика се гураше к излазу, да види оно младо лепо створење, које тако несрећно беше у оба брака. Сирота жена, чувши пресуду, силно врисну и своје руке рашири према свом мужу, кога два тавничара отпратише натраг у тамницу.

И председник на свршетку рече:

— Ето ти жене!... Заборавља и на своје дете!...

Милован.

Изборно кретање. Из разних крајева добијамо писма, како се чине спреме за изборе. На више места кметови избрисали грађане из спискова, за које су држали да су радикали, а увели су и така лица, која не плаћају никакву порезу, само ако знају, да ће гласати за напредњаке. Капетани и писари у друштву са кметовима назначе сами поверенике, а сељаке, који су дошли да гласају просто растерају. После, кад дође време да се даје рачун, ти људи бацају кривицу на друге. Полицијске чиновнике преместе у друга места, где их нико не познаје, они се направе као јагањци и онда ником ништа. Е, али ће се од сад на сву прилику водити више рачуна, који сад у место закона протурају своју самовољу. Ми смо већ напомињали шта се у другом свету ради са онима, који врдају, а држимо да ће и наши грађани знати, шта им ваља радити са повереницима, које регенти именују. У селу се бар зна, какав је ко, па ће се сваки добро размислити пре, него што оде на гласање по наредби полиције. — Доста је било врдања, сад треба о тим полицијским потркушама, који се сваком приликом стављају полицији на услугу, водити више рачуна. Добровољне шпијуне и пандурице, који се изговарају, да то чине због претње, не треба нико да жали, него их треба на сваком кораку пратити, да им преседне њихова измећарска служба. Ми смо пређашњих избора на неколико места видели поверенике, које је полиција кришом изабрала, па на дан избора нису смели да иду да гласају, јер су знали, да ће својим гласањем сваки увредити цело село. Радије су неки поднели и глобе, а нису хтели чинити, што им се заповеда. Сваки је себи највећи пријатељ, па и нико није луд, да вади врело кестење за другога. Само радикални гласачи не треба да седе скрштених руку, него нека сваки дан обавештавају своје пријатеље, па ће напредњаци насигурно пропасти.

*

Слике оптужених радикала по Чебиничевој афери постале су предмет најозбиљније бриге целе државе. Цео државни апарат употребљен је, да се стане на пут тим сликама. Поплашили се људи, да не ће пропасти свет, па брже боље забрањују, јер овако кад се виде лепе *слике оптужених радикала*, који не изгледају ни мало страшни, него мирно гледају као и остали грађани, може свет сваштa мислити, па може и на ту мисао доћи, да ти људи нису баш тако криви, као што о њима трубе напредњаци. Из Књажевца јављају: „Слике оптужених радикала забранише. Полиција ми их одуве, а мој стан сав претресоше.“ Још су ове слике у унутрашњости правиле већа чуда, јер као што се види, саме их власти својим отимањем и лармом још више препоручују. Како је то жалосно, кад се људи и своје сенке боје, па упадају из погрешке у погрешку. Овим јављамо у исто време свима продавцима, да узму реверс од власти, колико им је слика одувето, јер смо се ми жалили вишој власти због забране.

Промет у Новом Саду.

По статистичним податцима управе варошких прихода био је у 1894-ој год. у Новоме Саду овај промет:

I. Увоз. Дотерано је у варош: 6885 к. прасица, 7186 к. мршавих свиња, 1950 к. угојених свиња, 1578 к. јагњаца, 6199 к. оваца, 4056 ком. телаца, 67 ком. јунади, 2250 ком. рогате марве, 375 ком. коња и 64 ком. ждребади. Даље ушло је у варош 48610 празних кола са једним коњем, 60751 празна кола са два коња, 35485 пуних кола са једним коњем 64584 пуних кола са два коња и 1359 пуних кола са три коња.

На четир годишња вашара дотерано је: 1623 ком. јагњаца, 1016 ком. прасица, 5236 ком. свиња, 3549 ком. оваца, 173 ком. телаца, 5422 к. рогате марве, 1382 ком. јунади и 6714 ком. коња.

На обалу дунавску истоварено је: 7147 м. цен. жита, 2700 м. ц. кукуруза, 29420 мет. цен. угља, 93706 м. ц. цимента, 10450 куб. мет. грађе, 33402 мет. цен. дрва за горење, 800 куб. мет. камења, 560.000 цигаља и 75 мет. цен. воћа,

На варошкој кланици заклано је: 1441 к. рогате марве, 3704 к. телаца, 6857 к. оваца, 8946 к. јагњаца, 7165 к. свиња и 118 к. прасица.

На варошком кантару измерено је: 3143 к. свиња, 101 к. јагњаца, 225 к. телаца, 9640 мет. цен. кромпира, 1286 к. лука, 242 к. арпадика, 1355 зелена грашка, 7068 к. патлиџана, 3375 к. зелена пасуља, 1885 к. зрела пасуља, 1623 кола воћа и 70359 корпи воћа; даље измерено је: 142757 м. ц. жита, 86 м. ц. ражи, 57 м. ц. наполице, 6622 м. ц. зоби, 5996 м. ц. јечма; 76029 м. ц. окр. кукуруза, 31081 м. ц. кукуруза у клипу, 49 м. ц. проје, 494 м. ц. репице, 166 м. ц. вуне, 39 м. ц. вике, 44 м. ц. мухари, 3 м. ц. кудеље и 36 м. ц. масти.

II. Извоз. На обали дунавској утоварено је у лађе: 100660 м. ц. жита, 60575 м. ц. кукуруза, 1240 м. ц. репице, 2244 м. ц. кромпира и патлиџана 150 м. ц. рибе и 1835 куб. мет. грађе. Даље истерано је из вароши 1637 к. прасица, 206 к. дебелих свиња, 302 к. мршава свинчета, 1824 к. јагњета, 2308 к. оваца, 198 к. телаца, 19 к. јунади, 1025 к. рогате марве и 216 к. коња.

Од споменутих предмета што су на варошком кантару измерени већином поврће и воће извежено је жељезницом на стране пијаце. Наш зелени пасуљ постао је обљубљена роба на берлинској пијаци, те је махом прва роба што је приспевала, извежена је на берлинску пијацу где је постигла доста повољну цену. Тако исто извежено је за Беч и Пешту у већим количинама зелена пасуља, зелена грашка, млада кромпира, раног воћа, келерабе, кеља, салате, а по нешто и купуса. Са Србијом имали смо омање послове са поврћем. Неколико трговаца бавише се у нашој вароши извесно време чинећи покушаје са мањим партијама ранога воћа, али како је наскоро и тамошње воће приспело, то је посао са Србијом па брзо престао. Са Босном из године у годину опажа се све живљи саобраћај и промет трговине са нашим производима. Прошле године бавили се неколико трговаца у нашој вароши од почетка лета до дубоке јесени, који су дневно куповали на нашој пијаци одабрано поврће, најлепше воће, и врежу, често по доста великој цени, које су слали у Сарајево и друге босанске пијаце. Доцније кад је тамошње воће приспело многи сремци довозили су на колима лепих јабука, бресака, крушака, а наиме шљива, већином довожено је из босне. У јесен; као ваљда никад досад; довожено је много сувих шљива из босне које су по невероватно јевтину цену продаване. На веће количине продаване су на новосадској пијаци по 5 и 6 новч. килограм, доцније скочила је цена на 8 новч, а пред божићне празнике на 12 новч. килограм. Довожено је и неколико вагона ораја који су на велико продавани по 10½ и 11 фор. м. ц. тако исто довежено је више транспорта сувих крушака, а из Србије јесењих крушака и јабука, које је све на нашој пијаци нашло своје муштерије.

Вести из места и са стране.

Са банчине скупштине. Ми ћемо опширније донети извештај о скупштини „Српске Банке“ у Загребу. За сада доносимо само да је једногласно примљена листа из конференције предложених лица за управу, а та је: За управни одбор изабрани су из Загреба: Барон Јован Живковић, Др. Богдан Медаковић, Владимир Матијевић, Др. Светислав Шумановић, Никола Ћук, Петар Николић, Милош Зец, Интендант Сучевић, вам Загреба: Лазар Дунђерски из Н. Сада, Петро Петровић из Сарајева, Александер Штова из Беча, А. Веселиновић из Винковаца, М. Тасовац из Брода, Др. Драг. Грчић из Шида, Ђорђе Јагњић из Пакраца, Ђорђе пл. Милекић из Ветова, Симо Гомирац из Огулина, Стеван Калембер из Кореница, Јован Ђуричић-Бијорац из Руме, Чеда Милићевић из Карловца За надзорни одбор: Др. Н. Радивојевић из Загреба, Емил Деметровић из Загреба, Светозар Торбица из Загреба, Филип Омчикус из Беловара, Никола Петровић из Ст. Пазове. Управни и надзорни одбор конституисали су се. Управни одбор изабрао је себи за председника барона Јована Живковића, а за потпредседника дра Богана Медаковића; а надзорни одбор за председника Филипа Омчикуса и др. Николу Радивојевића за потпредседника. Уједно је одбор решио више претећих важних предмета.

Велика народна забава у Митровици. Ради недостатка штампаних позивница, јавља се пошт. грађанству, који би ради били суделовати при овој забави, а позив нису добили, нека изволе без увреде примити овај општи пријатељски позив. Улазнице се могу добити у трг. Ђ. Панаотовића и код М. Карапетровића учитеља српских народних игара.

† **Иван Алексијевић-Вишњеградски**, бивши руски министар финансија умрло је ових дана у Петрограду. Покојник не само, да беше један од првих руских финансијера, него га с правом можемо убројати међу прве финансијалне капацитете на свету. Свршио је политехнику и кад је Круп онај велики број топова лиферовао Русији, Вишњеградски је био у комисији, која је прегледала топове. Том приликом дошао је у додир са руским министарством финансија, те му се та струка допадне, остави своје дотадашње науке иода се учењу финансијских прилика руских. Кад је Бунге пао постане министром финансија. У том свом звању тако је неуморно радио, да је навукао на себе неизлечиву болест, због које се захвалио на министарском портфељу. Наследник му је Вите, бивши управитељ југо-западне железнице; сам га је Вишњеградски препоручио цару. — Успомена на пок. Вишњеградског трајаће до века не само у Русији него у целом Словенству.

Пожар у Карловцу. Код великог пожара у Карловцу 17. марта изгорела је 21 кућа с пузгредним зградама, у свему око 50. Ватра се породила у старој дрвеној кући умировљеног војничког чиновника Хуберта Клајна, те су уз ову потпуно изгореле и остале. Штета се цени на неких 25.000 фор Осим две куће биле су све осигуране. Услед пожара остало је до 50 породица са 300 особа без крова, те су оне размештене поглаварством у неке празне станове и на посед Прхово код Дубовца, што га је барон Францањ брзојавно ставио на диспозицију. Многе породице изгубиле су сву своју имовину, а код гашења збила се је тешка несрећа. Сваљени димњак преломио је Клари Тарзовској обе ноге а дечаку Антуну Јурајевчићу задао је на глави, нози и руци такве озледе, да им је још исте ноћи подлегао.

Шарл Камил Дусе. У Паризу је 20. марта о. г. од капље умро драматичар Шарл Камил Дусе. Од 1876. године био је сајник у академији, те је онде имао такођер свој стан. Дусе се родио 1812. год. у Паризу, те се након свршених правних наука посветио драматском песништву Као такав био је управитељ у управи свију француских позоришта, а године 1863. био је као директор позоришта позван у министарство царске куће. Две године касније изабран је у академију. Много од његових веселих игара и драма добише признање. Два његова лирска драмолета окрунила је академија. Оставља за собом супругу и удату кћер.

Колико има попова у Италији? Ово интересантно питање решено је званичном статистиком. У 20.491 парохија и 55.304 цркава служе службу 77.128 свештеника! Највећи број свештеника долази на провинције Напуљ, Салерно, Казерта, Авелино и Беневент (на јужну Италију), где на 2,952.000 душа долази 12 548 свештеника, док међу интелигентни Пијемонт на 3,700.000 становника има само 8415 свештеника. У ту велику црквену војску долазе и небројене гомиле калуђерица, младих свештеника и семинариста. Дакле „сума сумарум“, Италија у себи има око 100.000 бескорисних становника, римских попова материјално и умно слабо продуктивних, 100 хиљ. грла, која онако бадава једу, а слабе користи народу доносе.

Варош, која пропада. Варош Најмарк у Баварској, почела је ових дана пропадати у земљу. Комисија, која је одма била послата на лице места, да извиди узрок пропадању, није могла ништа пронаћи. Због тога су одредили другу комисију, која ће, да извиди старе варошке кронике и анале, који говоре о томе, да је та варош саграђена над једним старим блатним купатилом. Неколико кућа је већ сасвим пропало у земљу, а сад по читаве улице се руше и пропадају. Становништво је у највећем страху.

У Варшави — православна црква. У Варшави ће на први дан ускрса свечано ударити камен — темељац православној саборној цркви.

Земљотрес и животиње. Прошле године у априлу, приликом она два велика земљотреса, која су Грчку тако рећи опустошила, пропашао је др. Скуфос, да животиње унапред осете, да ће бити земљотреса. Особито пси пре земљотреса урликали су као вуци. Једна мачка, коју је посматрач видео, маукала је пре земљотреса, као никад дотле, а кадгод би се земља затресла, скакала је мачка по читав метар у висину. Један је пастир причао посматрачу, да му се пре земљотреса цело стадо разбегло по шуми. — Откуд то животиње осећају — још се не зна.

Чудноват развод брака. Недавно је у Њујорку по врховном суду изречен развод између Виљема Вандербилта, стоструког милијунара и супруге му Алве. Суд је дозволио развод, али га решио у прилог супруге. Троје деце остају код мајке, која добива сваки месец по милијуна долара и посебице новчану помоћ за децу. Госпођа Вандербилтова сме се, ако хоће, опет удати, но њезином супругу забрањена је у држави Ну-Јорку за живота прве супруге женидба.

Владалачке породице у Европи. У Европи има у ово доба 40 владалачких престола. Од 40 владалаца 33 су немачког порекла; а од ових су 22 у немачком царству, а 11 су у другим земљама Европе и то у Аустро-Угарској, Русији, Енглеској, Данској, Белгији, Нидерландији, Португалији, Румунији, Бугарској, Грчкој и Линтенштајну. Латинског или романског порекла су само 6 владалаца а од ових су тројица већ одавно изгубили престо. Словенског порекла има само две српске државе: Краљевина Србија и кнежевина Црна Гора. У Турској царевини од увек су владаоци Турци. 40 престола имају 26 породица, а од ових у немачком пореклу 17. — Мушких чланова у свима владалачким породицама има 433. Од 26 владалачких породица израилске вере је 1, 3 су православне, 2 су и православне и лутеранске, 9 евангеличке и 11 католичке.

Чудна опорука. У Инсбруку је напрасно умро медицинар Вашатка. Дрхћућом руком написао је он нагло своју опоруку, у којој је оставио сав свој иметак матери, а своје мртво тело медицинарима да би проучили болест, која га је уморила. Нарочито је обратио пажњи грклјан и нос, који је баш једном стручњаку навестио. Мислило се, да се Вашатка сам убио, но парање тела није изнело на видело ни најмањег доказа за самоубијство. Ако је Вашатка умро природном смрћу, свакако је чудно, да је он иначе крепак, у неколико сати пред смрт осећао, да му се ближи крај живота. И онда је његова опорука оправдана. Могуће је међу тим да се отровао морфијем, што се даде доказати тек дуготрајном кемичком анализом желудца.

☛ **Због празника Благовести завршујемо овај број у суботу у подне. С тога из њега изостају: Најновије вести.**

Трговина.

Нови Сад, 25. марта. Пшеница прве каквоће 6 ф. 60— нов. Пшеница средња 6 фор. 20—40 н. Пшеница лакша роба 6 ф. ——— новч. Наполица 5 фор. 80 нов. Јечам 6 фор. —— н. Зоб 6 фор. 20—30 нов. Кукуруз у зрну 6 ф. 10—20 н., Маст 48 фор. Сланина сува 50 фор., дебела паљена 52 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки .	40 н.	
„ средњи . . .	38 н.	
„ лаки	36 н.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	10—20 ф.	по комаду.
Јагањци .	5—12 ф.	по пару.
Овци . .	—— ф.	„

*

Будимпешта, 4. априла п. р. (Извештај комисионе радње Мор. Бауера и Сина.)

Догон рогате марве био је на данашњем тргу свега 1443 комада, и то: 983 ком. мађарских волова, 248 српских; — ком. српских крава, 152 ком. мађарских; 4 ком. бивола; 56 ком. бикова; — ком. теглећих волова; — накнадни догон.

У погледу одржане цене вашарске, био овдашњи конзум продаван, ма да је мали догон био цене су остале недељне.

И тако су цене биле следеће:

Дебели волови, добре каквоће, клани 27½—30 ф. мет. ц., живе тежине 32½ фр. по мет.ц. Волови са паше 25—28 фр. мет. ц. Сеоски волови 22—25 фр. мет. ц. Српски волови 20—30 фр. мет. ц. Краве клане 22—28 ф., живе тежине 31 фр. по мет. ц. Бикови клани 22—29 фр., живе тежине — фр. по мет. ц. Биволи 16—20 фр. по мет. ц.

Овци. Вашар од 2. априла п. р. Догон 463 ком. оваца. Цене су остале непромењене.

Шкопци су продавани по 18—22 фр. пар; овце јагњенице 17—20 фр. пар.

*

Стање воде.

	марта	22.	а	23.
Дунав под Бечом	— — —	1.86	—	1.54
Дунав под Пожуном	— — —	5.48	—	5.11
Дунав под Будимпештом	— —	6.20	—	6.28
Дунав под Мохачем	— — —	6.00	—	6.55
Дунав под Новим Садом	— —	5.37	—	5.53
Дунав под Панчевом	— — —	4·41	—	5·68
Дунав под Оршавом	— — —	4·98	—	5·10
Тиса под Сегедином	— — —	7.34	—	7.52
Тиса под Турским Бечејем	— —	5.67	—	5.89
Тиса под Тителом	— — — —	5.49	—	5.63
Сава под Загребом	— — — —	2.64	—	2.45
Сава под Старом Градишком	—	7.58	—	7.65
Сава под Митровицом	— — —	6.29	—	6.41

*

Течај златног и сребрног новца
на будимпештанској берзи

24. марта (5. априла).

Дукати — — — — — — —	5 ф. 75 н.
Наполеондори (20 франака) —	9 ф. 66 н.
Угарска златна рента — — —	123 ф. 50 н.
Аустријска златна рента — —	123 ф. 50 н.
Угарска крунска рента — —	99 ф. 25 н.
Немачке држ. марке (од 100 мар.)	59 ф. 75 н.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Ред позоришних представа.

У недељу 26. марта (7. априла): **„Сеоска лола“**. Позоришна игра у 3 чина, с певањем и играњем. Написао Е. Тот, посрбио Стеван Дескашев, музика од Д. Јенка

У уторак 28. марта (9. априла) **први пут**: **„Марија“**. Драма у 3. чина. Написао др. Милан Савић. — пре тога: **„Честитам“**. Шаљива игра у 1 чину, с певањем, од К. Тривковића.

У понедељак 3. (15.) априла **први пут**: **„Балканска царица“**, Драма у 3 чина, с певањем. Написао **Никола I.**, с одобрењем песниковим, за позорницу удесио А. Хаџић.

У уторак 4. (16.) априла **по други пут**: **„Балканска царица“** Драма у 3 чина, с певањем. Написао **Никола I.**, с одобрењем песниковим, за позорницу удесио А. Хаџић.

ОГЛАСИ.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Српска православна црквно-школска општина у Новом Саду, издаваће путем јавне дражбе своју и фундацијоналну земљу под најам за кукурузе, и то: у понедељак 27. марта (8. априла) из јутра у 8 сахати на Миланковићевом салашу; у уторак 28. марта (9. априла) из јутра у 8 сати на Камендину и Мртваљошу, а исти дан после подне у 2 сахата на Ченеју.

Дражба ће се одржати на лицу места.

Условија се могу видити у општинској писарници и на дан дражбе на лицу места.

У Новом Саду, 21. марта (2. априла) 1895. год.

АРКАДИЈЕ МАРКОВИЋ книговођа. 3—3 **П. ПОПАДИЋ** потпредседник.

ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ.

„Заложница“ јавља овим, да ће се 6. (18.) априла 1895. године у 9 сахата пре подне под руковањем судског изасланика на јавној лицитацији **продавати заложене ствари,** којима је рок откупу 5. (17.) априла **истекао.** П. н. купци учтиво се позивају. — Странке, које би још вољне биле своје пале ствари да искупе или да рок залози продуже, позивају се овим, да то учине најдаље до 5. (17.) априла о. г.

У Новом Саду месеца априла 1895.

1—1 **Игњат Вајнфелд.**

Позор! Позор! Позор!

СВАКУ КОНКУРЕНЦИЈУ

ПОБЕЂУЈЕ ОД ДУГО ГОДИНА ПРИПОЗНАТА ФИРМА

МИХАЈЛА ЦВИБАХА СИН

У НОВОМЕ САДУ

главна улица број 29. поред „Три главе шећера“

где се може купити одело за **господу и дечаке**, најновији **жакети** за госпође и девојке, **кепови и пелерине, кишобрани** и **огртачи** против кише — даље **шешири, мушке кошуље** и **крагнови;** тако исто и **путнички сандуци** и све друге ствари, које у ову струку спадају, а све по

НАЈУМЕРЕНИЈУ ЦЕНУ.

За поверење и многобројну посету моли

МИХАЈЛА ЦВИБАХА СИН

Нови Сад, главна улица број 29. поред „три главе шећера“.

2—3

ДОБРО РЕГУЛИСАН

6 ФОР.

са 3 поклопца 7 ф.
женски сатови 6 ф.

Експорт кућа правих швајцарских џепних сатова.

ШПЕЦИЈАЛИТЕТ ГОЛДИН-РЕМОНТОАР-САТОВИ

ЗА ГОСПОДУ И ГОСПОЂЕ СА НАЈФИНИЈИМ И НАЈТАЧНИЈИМ СТРОЈЕМ.

Ови сатови су врло елегантно израђени и као златни сатови не отиру се и лепо су цизелирани. Особито обраћамо пажњу на квалитет строја, који је са изврсне конштрукције му, тако заштићен, да му прашина не може никако досадити; с тога управо надмашује све досадашње сатове, који су истакнути на продају.

Уз сваки оваки сат добије се писмена гаранција на три године са прибележеним бројем купљеног сата.

Цена једног сата са два поклопца 6 фор.
Цена једног сата са три поклопца 7 фор.
Нуз то голдин ланац у свакој фазони комад 1 ф. 50 н.

За жељезничке и мађарске чиновнике познати Роскопфремонтоар анкер сатови са правом никел справом регулисан 10 ф. нуз то лапац од никла са ахекслом 1 фор. 50 нов.

Шаље се са поштанским поузећем.

ЈЕДИНО СТОВАРИШТЕ ЗА АУСТРО-УГАРСКУ МОНАРХИЈУ КОД

LEON SILBERBERG, Wien I. Fleischmarkt 15. 4—6

БАШ САД ЈЕ ИЗИШЛО

ПРОЛЕТЊЕ И ЛЕТЊЕ ИЗДАЊЕ

Илустрованог „Modeblätter-a“

ТРГОВИНЕ

Grand Magasin „AU PRIX FIXE“

(BRÜDER HIRSCH & COMP. Wien, I., Graben Nr. 15.

Ове илустроване новине за моду признате су у најширим круговима, а садржавају велики број **ексквизитних модела за хаљине, огртаче, шешире, сунцобране,** као и **завеса, тепиха, покривача, женског и мушког веша,** те сваки може по вољи себи изабрати.

На пролетње артиклове највише обраћам пажњу:

Модештоф дупле ширине метер 32, 35, 40, 52 нов.
Модештоф са свилом дупле ширине метер 40 нов.
Беж са свилом дупле ширине метар 65 нов.
Александриа модештоф са свилом дупло широко метер 95 нов. и 1 фор. 50 нов.
Пругастог и каririатог модештофа дупло широко метер 65, 78, 85, 98, 1 ф. 15, н. 1 ф. 35 н.
Лоден чиста вуна 120 ц. м. метер 1 фор. 50 нов.
Најновије модештофе 120 ц. м. метер 95, 1 ф. 50 нов. 1 ф. 65, 1 ф. 90 н. 2 ф. до 4 ф. 50 н.
Трикотина и фула у свакој боји дупло широк метер 52 н.
Индијског фула чиста вуна дупло широк метер 65, 78, 90, нов. и 1 фор.
Француског камгарна, чиста вуна 100 ц. м. метер 1 ф. 30 нов. 1 ф. 50 нов.
Француски камгари чиста вуна 120 ц. м. метер 2 фор.
Енглески шевијот 120 ц. м. метер 1 ф. 80 н. до 2 ф. 75 н.
Црног модештофа глат и десениран дупло широк метар 75 нов. до 3 ф. 75 н.

ШТОФ ЗА ПРАЊЕ

гарантује се за боју.

Левантин 28—80 ц. м. шир., метер 26, 30, 35, 42, 45 н.
Ново! Француски шнири пике десениран 75, 80 ц. м. широк метер 58, 65, 85 н.
Атлас сатен десениран метер 42 н.
Најновији зефир a jous и чест 25—80 ц. м. широко, метер 35, 36, 45 и 50 н.
Ново! Свилени зефир 26 ц. м. широк, метер 1 ф. 20 н.

и много други сорти вунени, свилени и за прање штофова.

Завесе од чипака и сторе 1 ф. 50 н., 1 ф. 60 н. 2 ф. 20 н. до 10 ф.
Витраге (завесе на окна) метер 22, 24, 30, 40 новч. до 1 фор. 50 новч.
Бортијере у свакој боји по комаду 90 н. 1 ф. 15 н., 1 ф. 60 н. до 8 ф. 50 н.
Бортијере од најбољег шенета само 8 ф. 25 н. од комада
Покривачи за кревет летњи за прање 1 ф. 50 н., 1 ф. 95 н.
Гарнитуре за кревете и остале комплет 5 ф. 50 н., 6 ф. 80 н., 7 ф. 75 н., 9 ф. 75 н., 12 ф. 50 н. и скупљи.
Енглески фланер покривачи (само код нас) 2 метера дугачко 3 ф. 50 н.
Тепихе, простираче пред кревете и лауфтепихе и т. д. по фабричној цени.

Мустре од тепиха, мебелштофова и завеса, и сторе витрага (по метеру) шаље се на захтевање франко.

За хотелијере, поседнике вила и завода.

Једна комплетна колекција мустра

вунених, свилених и за **прање штофова,**

6—8 као и **„Илустровани Modeblatt“** шаље се на захтевање **франко.**

МОЈУ ПОТПУНО СОРТИРАНУ

ГВОЖЂАРСКУ РАДЊУ

која је на овдашњој пијаци **једина чиста,** и која преко 30.000 форинти обрта прави, продајем уз повољне услове, заједно са кућом или без исте. Упитати код власника

М. ПАНАЈОТОВИЋА

3—3 у Митровици.

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Кућа под бројем 573. у Турском Бечеју, на првом месту на ћошку госпоцке улице, преко пута од властелинске писарнице, у непосредној близини пијаце, главна пасажа у Арач-Врањево, за трговину сваке врсте особито згодна, продаје се из слободне руке. Ближа извешћа на лицу места код г. Јована Малетића и у администрацији овог листа. У кући се налази 1 дућан, 6 соба, велики магазин, 2 кујне, 2 шпајза, 2 подрума, леденица, више комора и бунар. Односно за издавање у истој кући од 1. маја т. г. 1 дућан са шпецерајским штелажима и са станом заједно, састојећи се из 2 собе, кујна, шпајз магазин, комора и подрум. 2—2

У овим земљама заштићена законом.
За Аустро-Угарску заштитна марка № 46 ½

Schutz-Marke.

Essenz stomatica compos. Schutzm. J im Stern.

St. Jakobs капљице за стомак.

Од више година опробано средство против болести у стомаку, нарочито за слабо варење стомака, који нема апетита, колере, грчева, колике и содбренена и затвора. Једна флаша 60 нов. и 1 фор. 20 нов. Проспект гратис. Као средство првог реда против нервни болести од много година опробано Dr. Lieber's Nerven-Kraft-Elixir са Schutzmark-ом ✝ и ленгер. Прави се по лекарском и званично дозвољеном пропису у апотеки M Fanta, Prag.

ПИЈАНСТВО и у највећој мери, може се излечити са Essenz Sougede. Може се употребити са знањем и без знања пијанца, јер је без боје, без укуса и без мириса. Успех се гарантује. Флаша 1 фор. 80 нов.

Schutz-Marke.

Tinct. nervi tonica

проф. Dr. Lieber's Nervenkraft-Elixir.

Једино прави са марком крста и ленгера, прави се по лекарском и званично дозвољеном пропису у епотеци Max Fanta Prag. Тај препарат је од много година опробано средство за јачање живаца, особито против слабости лупања срца, бола у леђи, несвестице, главобоље и хрђавог варења Проспект гратис. Флаша 1 ф., 2 ф., и 3 ф. 50 н. За болести стомака најбоље су St. Jakob's капљице, флаша 60 новч. и 1 фор. 20 нов.

Водена болест излечима са **Hydrops Essenz** у сваком штадијуму брзо и сигурно, Успех се гарантује. Лекарима за употребљавање врло се препоручује. И тамо помогне, где је сва нада напуштена. За потпуно опоравлање доста је једна или две флаше по 3 фор.

Главна стоваришта: Salvator Apotheke Pressburg, Nyiri György, Molnar L. Gr. Wardein, Partos Adam, Bogatincsević K. Gr. Kikinda, Farkas J. Kecskemet, Péterffy Imre Marm. Sziget, Karl Jahner Temesvar, P Mittelbach Agram, и у др. 21—80

ДЕТЕЛИНА ЛУЦЕРКА.

Оригинално семе из Француске.

(Ово је семе прегледала и са пломбом снабдела аустро-угарска државна прегледна комисија у Вечу).

5 кила поштански свежањ кошта:

са поштарином заједно за Аустро-Угарску	4 ф. 50 н.
са поштарином заједно за Босну и остале земље	4 ф. 80 н.
50 кила у оригиналној врећи	36 ф. — н.
100 кила у оригиналној врећи	70 ф. — н.
Начета 1 кила 80 новчића, 10 кила	7 ф. 50 н.

Остало семење изврсно, ваљано и скорашње, пољопривредно и баштено, као и питомо воће и племените руже, баштених алата и бритве за виноградаре нуди

СЕМЕНАРСКА РАДЊА

Воина Јовановића

у Новом Саду. Главна пијаца, до апотеке г. Плавшића.

и шаље свој илустровани ценовник сваком на захтевање бесплатно.

Моју шпецерајску радњу на житној пијани, код „пног петла“, вољан сам уз повољне услове предати. 3—

БЕЧ VI. Mariahilferstrasse 35.

М. НАЈМАН

ОСНОВАНО 1845.

БУДИМ-ПЕШТА IV. Muzeumring 1.

Арад, Дебрецин, Вел. Варадин, Темишвар, Панчево, Загреб, Ријека, Сарајево, Тријест, Љубљана, Београд, Ниш, Крагујевац, Софија.

Да би многостраним жељама мојих многобројних муштерија одговорио, затворио сам своју досадашњу трговину у **Новом Саду, на главној улици у Недељковићевој кући** и отворио

НОВО СТОВАРИШТЕ

МОЛИМ ДА СЕ ПРОЧИТА

МОЛИМ ДА СЕ ПРОЧИТА

Да би се свака забуна избегла, слободан сам п. н. публику известити да се моје

СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА

ЗА ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ И ДЕЧАКЕ

ИЗРИЧНО НАЛАЗИ

НА ФРАЊЕ ЈОСИФОВОЈ ПИЈАЦИ БРОЈ 7.

ДО ГРАНД ХОТЕЛ МАЈЕРА

ПРЕКО ПУТА ОД „ГВОЗДЕНОГ ЧОВЕКА“

и никакву другу радњу у Новом Саду неводим нити с којом у свези стојим.

Робу само најбоље каквоће. Цене строго утврђене.

С поштовањем

М. НАЈМАН

ИЗ БЕЧА.

5—24

МОЛИМ ДА СЕ ПРОЧИТА

Главни уредник: др. Емил Гаврила. Власник Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Никола Маленчић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Н. Саду